

48x1

Vítězství zavržené před 49 lety otevřelo nám volynským cestu do staré vlasti. My starší jsme si zvykali sice rádi, ale těžce. A nebýt soudržitosti a podpory ostatních krajanů, bylo by to ještě těžší. Byla bych ráda, kdyby i v našem kraji byla taková organizace, kde by člověk mohl potkávat lidi se stejným osudem, lidí, s nimiž si rozumím beze slov.

Z dopisa čtenářky z Pizeňska

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

Vladimír Tengler
783 47 Hněvotín 23

4/94
ročník 4

Ještě jednou o tom, jak to bylo...

Jak výstava vznikala... Jak vůbec vznikají historické výstavy, muzea? Kdysi to bylo jednoduché. Král nařídil shromáždit trofeje, jichž dobyt na polích válečných, a už měl na svém hradě něco, čemu my bychom dnes možná říkali muzeum. Jak času přibývalo, bylo pamětihodností více, víc bylo i prachu, který na ně padal; úspěchy byly zapomenuty, území ztracena. Nakonec se vše odneslo do věže. Této pohádce se podobá i osud novodobých muzeí počátku století. Vystaveno bylo prostě všechno. Poté šlo to ty, kteří vše tak pilně sebrali... pak se sbírka odnesla na půdu...

Ne, to už tak nejde. Vystavit vše, co jsme nashromáždili, abychom připomenuli minulost, nelze. To je jen a jen sbírka. Musíme jí mít - a jen z ní můžeme vybírat zajímavé, typické, i krásné, i pamětihodné - v rozumné a přehledné míře. Tak jsme museli dělat i výstavu Osudy Čechů z Volyně. Již v říjnu roku 1991 se předseda Sdružení prof. ing. M. Šatava, CSc. obrátil na vedoucí regionů, aby vyhledali mezi členy Sdružení všechny, kteří chtějí a mohou pomoci se sběrem ještě zachovaných památek volynské historie a pak také ty, kteří mohou pomoci při zpracování historie českého osídlení na Volyni. Záštítou sběru a ukádkou sbírkových předmětů se stalo, jak jsme připomněli již dříve, Národní muzeum a jeho oddělení novodobých českých dějin. Vedoucím regionů byly rozeslány formuláře, v nichž měla být zachycena historie každého ze zachráněných předmětů. Tyto formuláře opravdu nevznikly proto, že by jejich autoři byli okouzleni tvorbou dotazníků. K výmuvnosti předmětů, svědků uplynulého času, často přispěje hlavně to, co ví už jen jeho dárci. Koho fotografie zobrazuje, kdy darovaný předmět vznikl, kde vznikl... A zdánlivě němý svědek, ne-li "starý krám", najednou dosvědčí svou existenci celé bohaté vyprávění. Předměty byly klíčem, jímž mohla být otevřena komora volynské paměti. Výstava o Volyni. Nechtěli jsme ji, jako nástěnku,

sestavovat jen ze starých listin, které bychom si snad mohli vypůjčit z velké volynské sbírky Státního ústředního archivu. V Národním muzeu se začali scházet dva zástupci Sdružení - Ing. V. Petříček, CSc. a Ing. J. Hofman s Dr. St. Slavíkem, který měl v Národním muzeu výstavu sestavovat. Za jejich součinnosti a za pomoci všech, kteří v regionech Sdružení dokázali podle jejich pokynů vyhledávat tu památku vztahující se ke školství, tu památku církevní, jindy památky volynského hospodářství či dobové peníze, začala vznikat představa výstavy, její koncepce, až pak výstava dostala podobu, ve které zahájila svoje putování. Opravdu tu nejsou vystaveny všechny nashromážděné předměty - to by byla nepřehledná a pro nezasevěného také nudná houšť téměř shodných či podobných věcí. Všechny sebrané věci jsou ale cenné v tom, že poslouží budoucím badatelům nebo při přípravě i jiných variant výstavy. Mnohé z nich byly zachráněny před dřívějším nebo pozdějším vyhozením na smetiště a sběrem se dostaly do odborné péče. Zatím co probíhalo hodnocení, vybírání, třídění sebraných dokumentů a předmětů, pokračovali v práci ve prospěch výstavy i ti, kteří se věnovali zdánlivě odlehlejšímu tématu: historické mapě o Čechích na Volyni. Již v říjnu 1992 redaktoři této mapy J. Klípcera a J. Hofman navrhli vybavení výstavy grafy a mapami, postupně k nim dodali konkrétní údaje zjištěné z archivů a z vámi vyplněných anketních listků a tak výrazně ovlivnili charakter výstavy. Co tedy naši výstavu odlišuje od těch dávných královských sbírek trofejí? Nevystavujeme a nebudeme vystavovat všechno. Vytvořili jsme model, jímž se pokoušíme připomenout vše, co kdysi nabízel mnohem bohatší svět Volyně. Víme ale, že tak vzniká zajímavý a výstižný obraz, který se snadněji vtiskne do naší paměti. Co nakonec? V našem dnešním vyprávění chybí mnoho jmen těch, kteří se o výstavu zasloužili. Jejich práci zejména v regionech Sdružení

vám přiblížíme v dalších číslech, které, jak doufáme, napíšeme podle autentických vzpomínek zúčastněných. Vedoucí regionů byli již o ně požádáni.

V. Petříček, St. Slavík, J. Hofman

Dnes uvedeme na závěr jména dvou odborníků Národního muzea, bez jejichž práce a pečlivé práce jejich pomocnic (pomocnic až na malé výjimky, nemají) by výstava byla jen nesourodou hromadou věcí. Oni jí dali tvář. První je pan Dr. Stanislav Slavík, vedoucí oddělení novodobých českých dějin, který na osmdesátí stránek zpracoval scénář, v němž vyjádřil svoji představu budoucí výstavy. Druhý je pan Jan Michálek, vedoucí oddělení výstav, který v souladu se scénářem zvolil výtvarné řešení výstavy a při její realizaci bohatě uplatnil svoje dlouholeté zkušenosti, dbal na technické provedení nejen výtvarně hodnotné, ale i natolik důkladné, aby výstava bez úhony snesla putování po naší vlasti (a možná i kousek dál).

Tento odstavec byl zařazen do článku proti vůli jmenovaných. Doufejme, že jeho obsah přijmou jako projev uznání a díky od celého Sdružení. Že si takovému uznání zaslouží mohou všem krajanům potvrdit ti, kteří jejich práci měli možnost po celou dobu tvorby výstavy sledovat zblízka.

J.H., V.P.

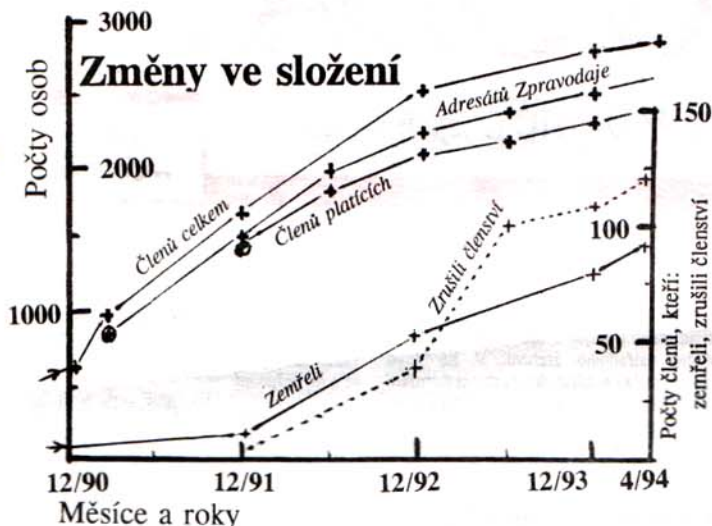

Na našem snímku je nejstarší člen Sdružení, plk. v. v. Jan Novák, dnes australský občan, původem z Rovna. O jeho pozoruhodné životní dráze svědčí i to, že je m. j. nositelem carského rytířského kříže sv. Jiří, dále vysokého francouzského vyznamenání, jehož se mu dostalo v r. 1918 a anglického řádu MBE, uděleného mu v r. 1987 královnou Alžbětou.

Snímek nám zaslal pan J. Froněk z Karlových Varů

Kolik má Sdružení členů ?

Občas se členové ptají, kolik je nás. Ke dni 1. dubna 1994 mělo Sdružení celkem 2816 členů a z toho platících 2325. Adresátů Zpravodaje jsme ke stejnému dni měli 2503. Od začátku založení Sdružení odešlo před námi na věčnost celkem 110 členů a 127 zrušilo členství. Z připojeného grafu je vidět, jak se od února 1991, kdy ústřední evidence členů byla převedena na počítač, měnilo složení členské základny. Věk členů je od 19 do 97 let.

Nejstarším členem je krajan Jan Novák z Rovna, který žije v daleké Austrálii a stal se členem již na začátku roku 1991. Jeho životní osudy byly popsány panem Rostislavem Hlaváčkem v č. 5/91 Zpravodaje. Snímek, který jsme nedávno získali uvádíme na 1. straně. Dále následují Marie Kotková z Kvasilova a Antonín Hlaváček z Dorohostajů (oběma je 91 let), prof. Vlastimila Abdank-Abžoitovská roz. Klíčová z Čudnova (90 let) a Emilie Pelikánová z Dolinky (89 let),

(39), Ledochovka (32), Ulbárov (31), Hrušvice (28), Dembrovka (26), Olšanka (24), atd. Jelikož v počítači, na kterém je vedena ústřední evidence, jsou založeny všechny údaje vyplněné členem na členské přihlášce (kromě data vyplnění a čísla občanského průkazu), lze vytvořit potřebné přehledy nejen podle těchto údajů, ale také podle dalších, které vkládá matrikář. Takže jsme tu, abychom Vaše dotazy v uvedeném rozsahu písemně zodpověděli.

Jiří Hofman

NEPŘEHLEDNĚTE !

V letošním roce uplyne 80 let od založení České družiny - prvního českého vojska od dob ztráty české samostatnosti. Toto výročí a památku našich otců, případně dědů, kteří byli ruskými legionáři v 1. světové válce, jsme se rozhodli uctít nejen slavnostními projevy, ale dílkem s trvalejší hodnotou. Z vojenských archivů jsme pracně získali jména, data narození a obec původu na Volyni 826 volyňských Čechů, kteří byli v čs. legiích v Rusku nebo v České družině.

Podle informací některých historiků zabývajících se prvním obdobím, takový seznam nebyl dosud zpracován. Seznam je připraven k vydání, avšak nevíme kolik kusů by se mezi krajanů prodalo. Cena bude samozřejmě minimalizována, protože práce, které dovedeme, si děláme sami, jako tomu bylo u zvláštního vydání Zpravodaje

"Hlavní informace o Čechích na Volyni a od Černobylu".

Podle projeveného zájmu (počtu došlých lístků) budeme volit způsob vydání.

Prosíme proto, abyste korespondenční lístky zaslali na adresu:

Ing. Jiří Hofman, ul. Lounských 8, 140 00 Praha 4.

PANCEST Žatec

Marie PÁNKOVÁ, ul. Volyňských Čechů 1707, 438 01 Žatec, tel. (0397)4049, nabízí dva zájezdy ROVNO - MALÍN - LUCK. Termíny: 20.6. až 26.6.1994, ubytování v hotelu v Lucku a 18.7. až 24.7.1994 ubytování v hotelu v Rovně. Cena za osobu 2900 Kč. Doprava KAROSA-LUX. Pojištění, průvodce, plná penze.

Besedy s krajanů v Rokytnici

V letech 1991 - 1993 se také do Rokytnice v Orlických horách přistěhovala téměř stovka krajanů z oblasti postižené černobylskou havárií. Životní podmínky se pro ně od základů změnily. Přešli do odlišného prostředí, do jiných ekonomických i sociálních podmínek. K jejich snadnější adaptaci v novém prostředí se snaží přispět především Sdružení Čechů z Volyně ve spolupráci s radou Společnosti přátel národů východu a s okresním výborem SBS v Rychnově nad Kněžnou. Na besedách, kterých se zúčastňují i zástupci okresního úřadu, městského úřadu a úřadu práce, se snažíme všichni pomáhat novým osídlencům. V této souvislosti můžeme konstatovat, že tyto krajané jsou spokojeni s bydlením, se zaměstnáním - vyhovuje jim výrobní družstvo Sněžka, Státní rezervy a lesní hospodářství. Na besedách, které pořádáme společně s důvěrníky komise repatriantů Sdružení, paní Valentinou Didkovskou, jsme jednotlivým krajanům pomáhali vyřizovat jejich palčivé problémy. Vzhledem k tomu, že jsme některé z nich nedokázali sami odstranit, pozvali jsme na únorovou besedu pana poslance parlamentu České republiky doc. Jaroslava Straita. Na této besedě se pan poslanec seznámil s problémy krajanů, které se dosud nepodařilo vyřešit. Nejzávažnější je v současné době otázka státního občanství a z toho vyplývající potíže, jako např. patnáctiletým nejsou vydávány občanské průkazy, což jim způsobuje obtíže při nástupu do učení, případně do zaměstnání. Nedořešenými jsou i pravidla výpočtu nově přiznávaných důchodů, cestování do zahraničí a pod. Pan poslanec přislíbil, že přednese tyto důležité otázky krajanů k řešení v parlamentu České republiky.

Ing. Boris Tichý
Rychnov n. Kněžnou

Vychází kniha o Sudetech,

jejímž autorem je historik dr. Karel Ríchtr. Čtivým jazykem literatury faktu pojednává o soužití Čechů a Němců od nejstarších dob až po dnešek. Autor dokládá málo známými fakty, jaký odpor kladli Němci od samého začátku vzniku první republiky dávno před Henleinem. Boj skončil až po válce opětovným připojením českého pohraničí, zvaného Sudety, k osvobozené ČSR. Autor v závěru knihy cituje názor prof. Selbta, sudetského historika: "Mluví-li se o odsunu jako o českém násilí, je třeba také mluvit o předchozím německém násilí. Jedno nelze odtrhávat od druhého".

Na knihu upozorňujeme proto, že jde o práci známého historika a její tematika může některé naše krajanů zajímat.

Jak jsme vstupovali do československé jednotky

V druhé polovině února 1944 bylo osvobozeno rozsáhlé území západně od Žitomira až po Dubno, Rovno a Luck. Obyvatelé osvobozených oblastí byli povolováni do armády a ti, kteří nepodléhali vojenské povinnosti odcházeli do armády dobrovolně. Tak nastoupila většina mužů i z naší obce do řad Rudé armády. O čs. vojsku jsme toho v té době mnoho nevěděli. Z obce jsme odcházeli jednotlivě nebo po rodinných skupinkách, vyprovázeli až na hranici obce manželkami, matkami a děvčaty. Jakmile jsme opustili bezpečí obce a dostali se na volné pole, začalo nás ostřelovat z levooběžné lvy německé dělostřelectvo. Přískoky jsme se dostali do úvozové polní cesty a tou k železniční trati, kterou sice Němci při útupu silně poškodili, ale která byla dána do nouzového provozu pro potřeby fronty. Železničním transportem jsme se dostali až do města Rovna. Zde jsme byli zařazeni do výcvikového pluku a cvičili jen několik kilometrů od fronty. Všichni byli oblečeni ve svých civilních šatech a "vyzbrojeni" klacky.

18. března 1944 v ranních hodinách vzrušili cvičící skupiny příchod důstojníka v neznámém stejnojmenném, který šel na velitelství pluku. Krátce nato přišel rozkaz velitele pluku,

aby se pluk soustředil na nástupiště. Velitel pluku přišel v doprovodu cizího důstojníka. Uvedl ho jako představitele spojenecké čs. armády. Přečetl rozkaz, v němž bylo povoleno občanům českého a slovenského původu dobrovolně přestoupit do řad československých vojenských jednotek. Pak vyzval vojáky české a slovenské národnosti, kteří se rozhodli přestoupit do čs. jednotky, aby vystoupili čtyři kroky vpřed. Udělala to většina pluku. Velitel pluku strnul, jistě mu proletělo hlavou, tak a přišel jsem o pluk. Rychle se rozhodl si to prověřit. Šel od jednoho k druhému a ptal se: "Jak se jmenuješ?". Odpověď zněla "Filipčuk". "Ty přece nejsi Čech?" byla slova velitele. "Ne nejsem, ale Čechy dobře znám, jsou to dobří kamarádi, chodil jsem s nimi do školy. S nimi bych chtěl bojovat", zněla odpověď. "Ne, ty zůstaneš u pluku". Předstoupil k dalšímu: "A jak ty se jmenuješ?". "Ofečovskí", odpověděl. "Ty také nejsi Čech?". "Ne, já jsem Polák, ale..." znělo podobné zdůvodnění. "Přijdu také vaši a pak budeš mít možnost posílit polskou armádu". Následoval další: "Valášek". Zkrátka, více nežli polovina se musela vrátit na své místo. Ostatním velitel pluku popřál mnoho bojových úspěchů a povolil odejít k

odvodní komisi čs. vojenské jednotky. U odvodní komise nás srdečně přivítali, zapsali naše nacionále a zeptali se ke kterým jednotkám chceme nastoupit - zda k pěchotě, automatčickům, průzkumníkům, spojařům, tankistům, dělostřelcům nebo ženistům? Vše nám bylo zcela neznámé. Právo demokraticky se rozhodnout nás přivedlo do rozpaků. Všechny druhy zbraní nám do nebe vychvátili. Zpravidla jsme se přihlásili k té první nabídnuté. Na tu jsme byli od prvého okamžiku hrdí a přesvědčovali jsme své kamarády, že ta moje zbraň je ta nejlepší a nejdělejší. To byly první počty mezi našimi vojáky. U naší jednotky jsme byli "vystrojeni" polní čepicí s trikolorou a opaskem. Vyzbrojeni jsme byli podle zařazení. Začal pravidelný houževnatý a náročný výcvik. Každou noc a několikrát i za dne bylo město Rovno bombardováno nepřátelským letectvem. Došlo k prvním ztrátám na životech, byl první raněn. Své vlastenectví jsme zatím projevovali, kdykoliv jsme vyrazili z ubytovacího prostoru na cvičiště za město a vraceli se zpět, mohutným zpěvem vlasteneckých písní. To byly první dny pobytu v čs. vojenské jednotce.

Miloslav Masopust

S raněnými přes rozvodněnou řeku

Když jsme se u nás na dosud okupované západní Volyně dozvěděli, že v Rovně byla zřízena komise pro odvod volyňských Čechů do čs. armádní jednotky, začal jsem přemýšlet, jak se tam přes frontu co nejdříve dostát. Kolem Lucka ještě začátkem března 1944 zuřily boje ustupující německé armády a Maďarů se sovětskými vojsky. Fronta byla ucelená, některé jednotky sovětské jezdecké divize pronikly až k předměstí Lucka - Hnidavě. K těm se mi podařilo se připojit jako zdravotník. Ještě s jedním sovětským vojákem jsme dostali za úkol dopravit 6 raněných do týlu, to znamenalo přes frontu na východ. Měli jsme dva koně a saně ukrajinského typu, na nichž jízda byla pro raněné utruplením. Nadto jsme kvůli bojům museli často měnit směr a klíčkovat, takže jízda k řece Styr nám trvala skoro celou noc.

Řeka Styr byla v té době rozlitá do šířky asi jedenapůl kilometru a zamrzlá. V září světelných raket jsme uviděli blýštící se ledovou plochu a slyšeli blížící se palbu děl a minometů; co zbývalo, než se snažit co nejrychleji přejet na východní břeh. Prvních sto metrů šlo všechno dobře, led se nebořil, a zdálo se, že záchrana raněných je na dosah. Ale pak začal led praskat až se úplně promlátil. Oba koně se ocitli v ledové tříšti, saně se naklonily a raněný sjížděl do vířící vody. Řeka tu byla několik metrů hluboká. V poslední chvíli před pádem pod zmrzlými se koně jsme se zachytili okraje saní a zároveň drželi raněné, aby nesklouzli do vody. Pak jsem je po jednom začal odnášet zpátky na západní břeh, zatímco voják ze všech sil držel zbylé raněné na saních. Vtom byl jeden kůň proudem stržen pod led, ale druhý ještě statečně zápasil. Museli jsme rychle vypráhnout oba koně a saně odstrkat kousek dál od prolomeného

ledu. Raněný zatím ležel o kus dál, sice v relativním bezpečí, ale zato přímo na ledě. Voják pak odešel na protější břeh řeky, do ukrajinské vesnice, vzdálené asi 5 kilometrů, aby získal potah a přivedl nějaké lidi, kteří by nám pomohli.

Já jsem zůstal, pokoušel jsem se přispět zápasícím koni, ale hlavně dbát, aby raněný na ledě nezmrzl, což nebylo vůbec snadné. Než přišla pomoc, uplynuly asi tři hodiny. Pak teprve jsme pokračovali v cestě; raněné jsme složili na polním obvažišti a já jsem se vydal k vytouženému Rovnu, abych se dal odvést do řad ženijního vojska čs. armádní jednotky.

Z vyprávění dobrovolníka Miroslava Nováka

Z výcviku branců v Hošči

V září 1944 jsme dostali my branci ročníků 26 a 27 z Novokrajeva povolání k výcviku v Hošči. Byl to vojenský výcvik jak náleží, jenže místo pušek jsme měli dřevěné latě ve tvaru pušek, místo uniformy vlastní šaty a místo mináže zásoby z domova, které nám doplňoval pekařský mistr, pan Anděl z Hošči o čerstvých chléb.

Jednou jsme navrhovali útok na osamělou budovu a s našimi klacky jsme začali obléhat jakýsi dům zdánlivě prázdný, mezi Hoščou a Bludovem. Ale chyba! Dům byl obsazen, a to ozbrojenou ženskou jednotkou, protože to byla telefonní ústředna. V domnění, že jde o útok banderovců, zaujala děvčata obranné postavení v plné parádě i s kulometem a samopaly a bylo by to s námi dopadlo blbě, nebýt zásahu velitele našeho výcviku, který se s válečnicí dvímkami jakž takž dohodl a ony nás nechaly odejít...

Podle vyprávění Alexandra Hlouška

České buchtý

Mobilizace... Volyně, březen 1944

Do Rovna jsme šli všichni společně, bez rozdílu národností. Teprve v sovětském náhradním pluku nás rozřídili. Ukrajince zařadili do Rudé armády, Čechy do Svobodovy armády. Nás, Poláky, odeslali do polského náhradního pluku v Sumách u Charkova.

Jako syn Poláka a české matky jsem měl možnost svobodného výběru. Jelikož jsem vyrostl v polském prostředí, rozhodl jsem se spolu se starším bratrem Rosfou pro armádu polskou. Do Sum jsme jeli vlakem. Naše vlaková souprava k večeru zastavila na nějakém malém nádraží poblíž Žitomiru. Krajina byla zle postižena válkou. Z potravin se dalo sehnat ke koupí leda pár brambor a na nádraží "křipjatok". Náhle jsem uslyšel: "Buchtý! Kupte si české buchtý!" Seskočil jsem z vagonu a spatřil stájenku, sice skromně, ale čistě a vkusně oblečenou. Světe zbože se, skutečně prodávala bílé české buchtý. Oslovil jsem ji česky:

"Matičko, jak je to možné, že v této mízřilí máte na prodej buchtý? Snad jste je vyčarovala..."

"Ale ne. Spínilí jsme dodávky státu, zasejí, sami máme co jíst a ještě nám zbývá k prodeji na bazaru..."

Z očí jí vytryskly slzy.

"Odkud umíš, vojáčku, česky?"

"Mám maminku Češku. Kolik chcete za buchtý?"

"Od vás nic. Vermte si je zadarmo, všechny!"

Povídka Mieczysława Jankowskiego z Varšavy vybral a přeložil Ing. Václav Širc

Bylo nás pět

Patřím ke generaci, o níž plně platí známé Nerudovo "z bouřného času jsme se narodili a krok za krokem v bouřných mračnech jdeme". Moje generace přicházela na svět v době první světové války a těsně po ní. Patřím ke generaci těžce postižené druhou světovou válkou a jejími důsledky, zároveň ale k těm šťastným, kteří ji přežili a navzdory všemu mohli ve svém povolání najít smysl života.

Narodil jsem se v Českém Boratíně u Lucka v r. 1919. Byla to malá vesnička, měla za mého dětství a mladí jen dvaatřicet čísel popisných. "Tichá a skromná ve své kráse", jak výstižně svou rodnou obec charakterizuje v básni Vesničko moje na Volyni Jan Pospíšil. Už z dálky se pyšnila svými zahradami, které v zimě "stříbřilo jím" a "mají se usmívat z jejich květů". Měla tři dominanty: školu a vynikajícího učitele Josefa Vika, který na ní působil celých 40 let. Patřil jsem k jeho posledním žákům a dodnes jsem hrdý na dárek od něho s věnováním: "Svému nejpilnějšmu žákovi v upomínku na školní docházku".

Druhou dominantou byl evangelický kostel s farou, kde se konaly pravidelně každou neděli a o svátcích dopoledne bohoslužby, na tuhé odpoledne nedělní škola pro děti a večer biblické hodiny pro dospívající mládež. O duchovní život v obci se staral kazatel Antonín Bababán. Nezapomenutelné dojmy mně zůstaly zvláště ze štědrovečerních oslav v kostele.

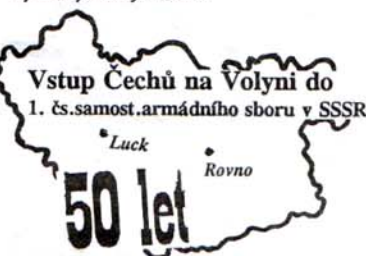
Třetí dominantou byla velká budova záožny. V ní při později umístěn družstevní mlýn. Za německé okupace Volyně v letech 1941-44 jsem v tomto mlýně pracoval jako pomocný dělník.

V obci byla družstevní mlékárna, hasičský sbor a dvě zbrojnice, obecní knihovna, hřbitév na odleženou. Pracovala zde odbočka České matice školské, pravidelně cvičil smíšený pěvecký sbor za řízení dlouholetého dirigenta

Vladislava Vika.

Český Boratín byl evangelickou obcí a tím se dost odlišoval od jiných. Knihou, která v žádné rodině nechyběla, byla Bible kralická. Citová pouta ke staré vlasti byla však stejné jako u všech Čechů na Volyni. I na nás těžce dolehly události po Mnichovu a okupace Československa.

Volyně byla okupována Němci se všemi důsledky, které z toho plynuly. Jedním z nich byla pro volyňské Čechy i tragédie Českého Malína. Jeho zkáza mocně posílila naše odhodlání zapojit se účinně do protinacistického odboje a přispět tak k osvobození i naší staré vlasti. I u nás na Boratíně jsme utvořili skupinu tajné organizace Blaník a při první příležitosti, která se naskytla, jsme se rozhodli vstoupit do československé vojenské jednotky v SSSR.

Bylo nás pět - Jaroslav a Vladislav Víkovi, Jan a Roštíslav Šebestovi a také autor této vzpomínky. 23. února 1944 jsme tajně odešli z domova, přešli jsme přes linii blížící se fronty a na štábu sovětské divize jsme projevíli přání vstoupit do Svobodovy armády. Shodou příznivých okolností jsme dostali písemný doklad, který nám umožňoval pohybovat se v přífrontovém pásmu a vydat se pěšky na cestu z Lucka do Rovna.

Nebyli jsme sami, kdo už v prvních dnech po osvobození Volyně se hlásili do naší zahraniční východní armády. V publikaci Dukla věčně živá 2. díl Václav Závěský vzpomíná na toto období takto: "Krátko po osvobození Volyně vltěžnou Sovětskou armádou se nás přihlásilo na okresní vojenské skupině v Rovně asi 480 Čechů většinou z okolí tohoto města, ale také několik chlapců z Boratína u Lucka. Boratín měli dosud obsazený Němci, bylo třeba přejít přes linii fronty. Všichni jsme svorně žádali, aby nás poslali do Československé armády.

Na vojenské správě zpočátku neměli pro nás požadavek pochopení, ale po delším jednání s nadřízenými orgány naší žádosti vyhověli. Zvláštním vlakovým transportem nás odeslali do Jefremova k 2. československé samostatné paradesantní brigádě".

V Jefremově mě při odvodu k výsadkářům nepřijal pro vadu zraku. Byl jsem potom s dalšími nepřijatými odeslán zpět do Lucka, kam už mezitím byly přemístěny jednotky 1. československé samostatné brigády. Byl jsem přidělen ke smíšenému předzvědnému oddílu. Moji kamarádi prodělali v Jefremově tvrdý výsadkářský výcvik. Zúčastnili se bojů na Slovensku. Jaroslav Vík tam padl.

Moje rodná veska měla jen dvaatřicet popisných čísel. Do naší zahraniční východní armády se však z ní přihlásilo 74 mužů, z nichž 11 padlo. Dva bojovali v naší západní armádě, dva padli v Rudé armádě.

Již půl století nás dělí od té nesmírné těžké doby plné strádání, utrpení, lidských obětí. Naše paměť však žije, ona neuplatná paměť, s hluboce vrytou, bolestnou vzpomínkou na nacismus militantní, gestapácký, koncentračnický, chatyňský, lidický, malínský i oradourský.

Nechceme-li tuto minulost znovu prožít, nesmíme na ni zapomenout.

Jaroslav Chudoba

Věděli, co je vlastenectví

Počátkem března 1944, po osvobození Volyně, všichni muži od 18 do 50 let se museli hlásit na vojenské správě v Lucku, kde proběhla registrace branců. Vojenská správa hned při odvodu provedla zatřídění branců dle národností. Později odešli do armády i mladší hoši a dívky vesměs jako dobrovolníci. Doma zůstali jenom nemocní a starší muži, ženy a děti. Zůstal jen smutek, nejistota a strach, kolik se jich vrátí. Mezi 75 odvedenými byl také náš otec a šestnáctiletý bratr. Všichni byli doprovázeni s hudbou a některé členové rodin je doprovázeli až do Podubce, to bylo 12 km od naší obce Lipiny. Společně odjížděli do Rovna muži ze tří obcí: Lipin, Teremna, Hušče. Do Rovna bylo 70 km, na vozech byla zavazadla, osobní věci a muži museli jít pěšky po rozmoklých a blátnivých cestách, v okolních lesích bylo hodně banderovců. Hned první den v Rovně prodělali svůj první bojový křest, noční bombardování německým letectvem. Každý se schoval a ukryl, kde mohl, ale jednoho našeho krajana z Lipin, Václava Duse, zasáhla bomba, našli z něho jen koucky oděvu a čepici. Také v následujících dnech zazili v Rovně řadu nočních náletů.

Odvedy proběhly hladce a rychle. V

dalších dnech nováčkům nastal náročný výcvik. Museli urychleně prodělat základní výcvik a zvládnout vojenskou techniku. Otec byl zařazen ke kulometné rotě v praporu, kde velel podporučík Vendelín Opatrný. Pak se přemístili do Lucka do Červených kasáren, nato byli několik dnů soustředěni v Torčinských lesích a pak přemístěni do Kamence Podolského. První bojový křest prodělal otec u Duky, u Machnovky, s těžkým kulometem. Kulomet obsluhovali tři vojáci, s nimi byl sedmnáctletý chlapec, hrozně se bál, někdy až brečel když šli do útoku. Na ošetřovnu náhradního pluku přivázeli z bojů již první zraněné a mrtvé. Naši frontovní lékaři a zdravotní sestry v prvních dnech bojů nepoznali chvíli odpočinku. Dvě tři hodiny spali a znovu do služby. Za prvních 18 dní bojů nosiči dovezli na ošetřovnu 1745 zraněných vojáků.

Otec byl u kulometné čety asi měsíc a pak byl přezazen ke koňům, odvázel zraněné vojáky z první linie na ošetřovnu. Při nakládání raněných na vůz často poznával známé krajan z Volyně. Otec vyprávěl, že se několikrát sešel na frontě s generálem Svobodou. Vždy říkal "chlapci vydržte, už to

máme jen kousek na naše československé území". Přišel očekávaný den - 6. říjen - naši vojáci překročili státní hranici. Byla to první osvobozená slovenská vesnice - Vyšný Komárník. Otec svažel vojáky po zaminovaných cestách, na každém kroku číhala smrt. Stalo se, že koně slápli na minu a všechno letělo do povětří, našťastý otec všechno přežil, ani nebyl raněn. Jednou ho sběrači našli už naplů udušeného, koně byli zasypaní a ranění také. Otec tam ležel několik hodin úplně promrzlý. Takovými frontovými útrapami došel až do Liptovského Mikuláše. Tam už byl tak nemocný, že ho odvezli do nemocnice v Popradě. Dlouho ležel na lazaretním oddělení mezi těžce nemocnými. Jednou přišel na vltzu ruský primář a ptal se, jací jsou to nemocní. Slovenští lékaři říkali, že to jsou beznadějně případy. Ruský primář ale nařídil, aby bylo poskytnuto lékařské ošetření všem vojákům stejně, dokud voják žije, tak se lékař musí snažit zachránit mu život. Tak našemu otci zachránil život ruský primář. Za 11 dní opuchlina opadla a v nemocnici v Popradě ho doléčili tak dobře, že náš otec všechno přežil.

Václav Slavík

(z vyprávění mého otce Karia Slavíka)

Z dopisů čtenářů ...

Milí čtenáři, velice nás těší četné dopisy, které docházejí do redakce Zpravodaje. To množství vzpomínek, osudů, postřehů i upřímného citu je pro naši volyňskou vzájemnost velmi cenné. I když pro omezený rozsah tohoto listu nemůžeme všechny otisknout, věříme, že bohaté zkušenosti v nich ukryté nepřijdou nazmar, ale stanou se součástí naší společné paměti. V této listárně redakce se vynasnažíme aspoň to nejdůležitější z vašich dopisů očitovat, či stručně na ně odpovídat.

□ Z dopisu paní Dr. Evy Šamánkové z Prahy 3: „prohlédla jsem si v Národním muzeu výstavu 'Osudy Čechů z Volyně', která mě velice zaujala - byla vlastně první soubornou informací o životě našich krajanů, kterých si velice vážím pro jejich věrnost staré vlasti, jejímu jazyku i kultuře. Přikládám proto přihlášku do Sdružení a budu se snažit propagovat váš program i mezi svými známými...“

Připomínáme, že pisatelka nepochází z Volyně.

□ Paní Jilina Kačerová, vedoucí chomutovského regionu, touto cestou děkuje všem, kteří se zasloužili o hezký průběh oslav 50. výročí vstupu volyňských Čechů do čs. armády. Vzpomínkovou slavnost, která se konala dne 17.3.t.r. v Chomutově uspořádal OV SBS společně s naším Sdružením. Zajímavé osobní vzpomínky přednesl předseda SBS p. Monič, který na Volyně přišel jako důstojník 1. brigády a měl možnost sledovat spontánní vstup do armády a obětavost volyňských při zásobování proviantem čs. vojáků. Slavnosti se dále zúčastnili: Pinka Narva za OV SBS, který také celý program řídil, prof. MUDr. V. Dufek, CSc. za Sdružení, za městský úřad pozdravil přítomné jeho starosta Ing. Bohumil Bocián, za ZO SBS předseda Josef Kalcovský účastník východní armády, za vojenskou správu mjr. Müller a za vojenskou posádku pplk. Dr. Nadavský.

□ Chodí se dívat na svůj hrob... Zajímavý příběh z dukelského bojiště nám napsal pan Alexandr Koloc z Dolního Žandova. Na hrobě, v němž je pochován jeho bratr, stojí mezi jinými jméno por. Petera Rockanina. Tomu v bojích utrhla mina ruku i s identifikačním průkazem. Ruku našli a pochovali, raněného sebrali a odvezli do nemocnice. Takže se na svůj hrob může občas přijít podívat. S jakými asi pocity... *Pisatel se omlouvá, že fotografií, na které dokumentuje pravdivost tvrzení nemůžeme z technických důvodů reprodukovat.*

□ Vzpomínají manžele Volkovi z Loučné: "S malým uzlíkem a v letních sandálech jsme odjžděli z rodného domu a již nikdy jsme se tam nevrátili. Domov nám nahrazovali hodní lidé, na něž s láskou a vděčností vzpomínáme." Redakce dodatečně děkuje za milé přání.

□ Z dopisu paní PhM. Marie Čerňavské... volyňští Češi nás Čechy od Černobylu ochotně přijali do svých řad a pomáhají nám, abychom tu našli domov, jako ho tu kdysi našli oni. Jsem vděčná, že tu mohu pracovat ve svém oboru, t.j. v lékárně a děkuji všem, co mi v tom pomáhají, zejména paní H. Heřmanové a paní M. Svatošové. Jsem také nesmírně vděčná všem učitelům, kteří se s nevšední ochotou i mimo svoji pracovní dobu, věnují mým dětem, děkuji především paní Prokopové, učitelce češtiny...

□ Pan Josef Kadeřábek z Loun nám napsal říkanku, kterou ho před 70 lety naučil jeho dědeček. Blahopřejeme ke skvělé paměti!

□ Z dopisu paní Věry Suchopárové z Roudnice n.L. ... Dostala se nám nedávno do rukou navelká knížka básní Jana Pospíšila Setkání a loučení. Už jsem ji četla několikrát a vždy působí jako balzám. Vždy některé z veršů této sbírky rozezná, řečeno trochu pateticky, jinou strunu vzpomínek na ten nevelký, ale bezpečný koutek světa našeho mládí. A i když už nebyl tak bezpečný, vědělo se ještě proti čemu je nutno bojovat a které skutečné hodnoty je nutno chránit... Ty básničky samozřejmě nepotřebují komentář, zvlášť ne z úst nepovoňaných. Čtěla jsem jen říci, jak je dobře, že je tu ta možnost čerpat také ze zásob darů ducha a už aspoň v tomto důchodovém věku někteří máme dost času poznávat a vychutnávat to, na co v produktivním věku snad často pro zdánlivě naléhavější potřeby čas nezbyval. Závěrem bych použila verš z básně Sobě, který tak hezky vystihuje skutečnost pozdního poznání "Až později, jak roky běží, zviš, kdys mě křičet, kdy být zticha. Už je však pozdě honit bycha".

□ Z dopisu Marie Korbové z Ciste... jsem rodáčka z vesničky Moskovština, o níž je řeč v článku Přežili svoji smrt (Zpravodaj 8/93). Paní Maršiková celou událost nepopisuje zcela přesně. Po dlouhém stání v kruhu na dvoře Linhových, odstoupení vojáky se samopaly, ten, kdo vystoupil, byl můj tatínek, p. Jaroslav Konásek. On řekl strážnému, stojícímu za naší rodinou, že by rád hovořil s velitelem. Žádal vysvětlení, z jakého důvodu zde stojíme. Zmíněný strážný dohodl s velitelem rozhovor a můj tatínek mohl vstoupit do středu kruhu k veliteli, žádal je o vysvětlení a rovněž požádal, aby o všem byl informován landvirt Šnajdr, který bydlel v Mlynově vzdáleném 10 km. Na základě tatínkovy žádosti odjelo auto pro landvirta a ten během půl hodiny přijel. Byl to můj tatínek, kdo celou věc projednal - ovšem ne rusky, ale německy... Díky mému tatínkovi celá událost tehdy pro nás všechny dopadla dobře. Jeho statečné vystoupení přispělo k tomu, že jsem dobrovolně vstoupila do čs. armády...

□ Paní Růžena Benešová z Chebu děkuje za vzpomínku a samostatný pohled na válečné a poválečné události. Citujeme: "Přála bych si, aby se také psalo o volyňských odbojářích a jejich rodinách." ...

□ Paní Libuše Krčmová z Lysovic děkuje za vzpomínku na pohnutý osud paní Evženie Kadlecové, rozené Šubrtové, původně z Ivanovky, nyní na Vyškovsku. Její statečný život nutí k zamyšlení. K letos dosaženým 77. narozeninám blahopřejeme. ...

□ Od paní Miluše Dědkové z Litoměřicka se dozvídáme, že do tamějších novin plně přispívá pan Vlastimil Procházka, a to články s převážně volyňskou tematikou. Záměre z kraje na to rádi upozorňujeme.

□ V dopisu pana Václava Zajíce z Vys. Třebošice na Podbořansku jsme našli snímek, na němž jsou spolu s manželkou před svým hezkým domem v Malované na Volyni. Velice se omlouváme, ale pro technické nedostatky přiloženou fotografií nemůžeme použít.

□ A na konec trochu poezie: paní Maril Polívková z Poruby děkuje za báseň plnou nelicénoho citu. My však pro nedostatek místa tiskneme básně jen výjimečně.

Volyňská Miss 1938

O čilém společenském i kulturním ruchu mládeže na předválečné Volyni svědčí zpráva, kterou nám poslal krajan Konstantin Vintera z Pšova u Podbořan: V roce 1936 vzniklo na Volyni z popudu České matice školské Sdružení české mládeže, jehož posláním bylo dát české mládeži pevnou organizační strukturu a tak posílit kulturní a společenský život na volyňské vesnici. I když dokumenty o aktivitě této organizace jsou neucelené (a budeme vděční pamětníkům za doplňující zprávy a vzpomínky) víme, že Sdružení uspořádalo dva srazy mládeže, jeden v Moskovštině, druhý v Chomoutě. V programu druhého setkání byla i volba královny krásy. Stala se jí členka divadelního a pěveckého kroužku na Moskovštině Antonie Loudová, provdaná Vašatová. Fotografií krásné Volyňkačky uveřejňujeme.

1995 35
1914 50
1950
881

4x87x91
435
2
2

Naši jubilanti

Dne 1. března t. r. se dožil a oslavil v kruhu přátel a své rodiny 80. narozeniny krajan **Vladimír Mencl** z Dubčan, původem ze Semidub. Hodně dobré pohody a zdraví mu za krajany žateckého regionu a ČSBS přeje
Olga Kadavá

Náš krajan **Antonín Šlísk** z Klůčku, původem z Kvasilova oslavil dne 28. února t. r. 70. narozeniny. V rámci operace 2. paradesantní brigády za 2. světové války byl vysazen na Slovensku. Pevně zdraví a dobrou pohodu do dalších let mu za žatecký region přeje
Anna Nováková a Olga Kadavá

35
70
35
245
245
Náš krajan, **Alexandra Korolová** z Karlových Varů, původem z Mukačevo, se dne 6. května t. r. dožívá 70 let. Za aktivní účast v 2. světové válce obdržela četná vyznamenání. Byla příslušnicí vojenské jednotky ve Francii, 313. letecké peruté a královské paradesantní brigády ve Velké Británii, zúčastnila se osvozovacích bojů na území naší republiky. I když utrpěla mnohá těžká zranění, byla pro své okolí dobrým příkladem optimistického přístupu k životu. Do dalších let jí přejeme hodně zdraví a spokojenosti.
Za karlovarský region Věra Pelcová.

Dne 28. března t. r. oslavila 85. narozeniny paní **Antonie Kassijová**, rozená Andělová z Drouzkovic u Chomutova, původem z Olyky na Volyni. Do dalších let jí přejeme hodně zdraví a spokojenosti.
Za region Chomutovsko Jilina Kačerová

Dne 3. března t. r. pan **Vladimír Valenta** z Hnojic, původem z Miluše se dožil 81 roků.

Dne 9. března t. r. pan **Josef Jonáš** z Uničova, původem z Ulbárova se dožil 80. narozenin.

Dne 17. března t. r. pan **Antonín Klaban** z Uničova, původem z Ulbárova se dožil 80 roků.

Dne 4. května t. r. pan **Josef Zahradka** z Újezda u Uničova, původem z Hlinska se dožije 80. narozenin.

Všem jubilantům přejeme k jejich významnému výročí klidné stáří, dobrou pohodu a hlavně hodně zdraví do dalších let.
Za uničovský region Vladimír Romaněnko

Naše maminka, paní **Marie Junková**, rozená Mašková ze Soběchlebu u Podbořan, původem z Jedvanin, se dne 3. května t. r. dožívá 91 let. Klidně stáří, dobrou pohodu a hlavně pevně zdraví jí přeje její děti s rodinami.

Dne 24. 4. t. r. se dožívá 70 let paní **Vlasta Matláková** z Karlových Varů, původem z Dědové Hory na východní Volyni.

Pan **Antonín Herzáň** z Teplé na Karlovarsku, původem ze Zdobunova, se dne 24. 4. t. r. dožívá 70 let. Jako příslušník 1. čs. armádního sboru v SSSR absolvoval frontu od jejího počátku přes Ukrajinu až do Prahy.

Oběma jubilantům do dalších let hodně zdraví, spokojenosti a životního optimismu za krajany regionu Karlovy Vary přeje
Věra Pelcová

Zprávy z regionů

Karlovarsko

Z iniciativy krajana Rostislava Hlaváčka na besedě karlovarského regionu dne 26. 3. t. r. bylo na konto přestěhování českých krajanů z Kazachstánu vybráno a odesláno 1870 Kč. Přispěli tito krajané: Rostislav Hlaváček 100 Kč, Václav Slavík 100 Kč, Slávka Košťálová 100 Kč, Raisa Randová 100 Kč, Eva Kašparová 100 Kč, Boris Hajný 100 Kč, Věra Andrllová 100 Kč, Josef Voita 100 Kč, Alois Klíka 100 Kč, Josef Hudeček 100 Kč, Mikuláš Domanský 100 Kč, Vlasta Tušakovská 100 Kč, Antonína Andrllová 100 Kč, Soňa Becková 100 Kč, Vlasta Matláková 100 Kč, Anna a V. Čechurovi 150 Kč, Vladimír Raichrt 50 Kč, Anatol Samoluk 70 Kč, Věra Pelcová 100 Kč. Všem dárcům děkujeme.

Za karlovarský region Věra Pelcová

Dary

Na tiskový fond

Václav Fric z Víkovic 300 Kč, Anna Gabrielová z Plzně 100 Kč, Marie a Antonín Poláčkovi z Plzně 100 Kč.

Na fond Sdružení

Miroslav Krušina ze Sojovic 100 Kč, MUDr. Jiří Mazánek z Prahy 400 Kč.

Všem dárcům děkujeme.

Dary pro potřeby regionů

Vladimír Erps z Bohuslavi 100 Kč, Fedor Pišel z Lokte n. O. 50 Kč, oba původem z Malé Zubovštiny.

Za karlovarský region dárcům děkuje Věra Pelcová

Smuteční oznámení

Náš krajan, pan **Leon Málek** z Litoměřic, původem z Rovna, zemřel ve věku nedožitých 82 let dne 28. ledna t. r. Za početné účasti blízkých a známých krajanů byl jako příslušník čs. armádního sboru pochován se všemi vojenskými poctami.

Za všechny zúčastněné rodina Havlíčková

Dne 11. března t. r. zemřela ve věku nedožitých 86 let zakládající členka našeho regionu, paní **Libuše Plosová** z Chomutova, původem ze Smolárny, okres Vrba.

Za chomutovský region Jilina Kačerová

Všem, kdo znal paní **Maril Kynětovou**, rozenou Bačevskou, původem z Leduchovky, oznamujeme, že zemřela dne 25. 3. 1994 ve věku 71 let.

Za krajany šumperského regionu Vladimír Šotola

Dne 10. dubna t. r. zemřel ve věku nedožitých 80 let náš krajan, pan **Alexandr Křečej** z Chebu, rrodák z Alexandrie na Volyni.

Za chebský region Ludmila Máčová

Sdělení

Organizační výbor žáků matičních škol ve Zdobunově, Rovně, Lucku a Omelánštíně upozorňuje, že předpokládané setkání v červnu t. r. se nekoná. Všem absolventům těchto škol, kteří se zúčastnili loňského setkání oznamujeme, že výbor rozhodl věnovat z přebytku příspěvků ve výši 3000 korun fondu Výboru dobré vůle pro postižené. Přesedkyně této nadace, paní Olga Hlavová, vyslovuje všem dárcům vřelý dík.

Rostislav Hlaváček

Černobylským krajanům sdělujeme, že Komise repatriantů z Ukrajiny při Sdružení jednala dne 26. března t. r. Na pořadu tohoto jednání byla aktuální problematika krajanů. Podrobnosti z jednání uvedeme v příštím Zpravodaji.

V čísle 10/93 Zpravodaje jsme vám slíbili podat informace o vydávaném periodickém tisku na Volyni. V polovině března t. r. mne navštívil pan V. Štěpán, předseda Společnosti Čechů a Slováků Matice volyňské v Lucku. V této souvislosti mne informoval, že v Lucku ani v Rovně periodický tisk všeobecného zaměření, který by asi naše krajany nejvíce zajímal, nevychází. Periodický tisk je vydáván v Kyjevě a pan Štěpán slíbil, že některé tyto tiskoviny přiváže na ukázkou.

Jaroslav Mec

Vážení členové i nečlenové Sdružení a vedoucí regionů, prosíme vás: veškeré změny důležité pro evidenci a pro zasílání Zpravodaje (přihlášky nových členů, změny adres, hlášení úmrtí členů a zrušení členství) sděluje výhradně a jen vedoucímu regionu a současně na níže uvedenou adresu. Členské příspěvky však platte výhradně vedoucím regionů. Na níže uvedenou adresu hláste také případy, kdy vám pošta nedoručí Zpravodaj. Pokud jste v centrální evidenci členů, pošleme vám náhradní. Vezměte v úvahu, že ve dvou prázdninových měsících Zpravodaj nevychází a že z úsporných důvodů posíláme do rodiny, ve které je více členů, jen jeden výtisk.

Adresa: Ing. Jiří Hofman, Lounských 8, 140 00 Praha 4.

Ještě jednou upozorňujeme, že ti naši členové, kteří doposud nezaplatili členský příspěvek na rok 1994, nechť tak učiní nejspozději do konce května. Členské příspěvky zasílejte na adresu vedoucího svého regionu, nikoliv na bankovní konto. Věříme, že svou členskou povinnost splníte co nejdříve.

ZPRAVODAJ - vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Vychází jako občasník. Redakční rada: Rostislav Hlaváček (předseda), JUDr. Marie Kloučková, ing. Václav Landa, Irena Malinská, ing. Václav Petříček, CSc. Rediguje M. Kloučková. Příspěvky zasílejte do 10. každého měsíce na adresu V. Petříček, Malinová 19, 106 00 Praha 10. Příspěvky nejsou honorovány. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Podávání zášek povoleno ředitelstvím pošt Praha č. j. 1214/93 ze dne 20. dubna 1993. Toto číslo vyšlo 29. dubna 1994. Neprodejné. Tiskne NEOSSET Praha.

1,023 ovojčky
druziny